

GAP Bölgesi Maden ve Enerji Kaynaklarının Değerlendirilmesi

N.OZEL

GAP Bölge Kalkınma idaresi Bölge Müdürlüğü

ÖZET: GAP Bölgesinin sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik gelişme hedefleri dikkate alınarak, çeşitli enerji taleplerini uygun koşullarda ve sağlıklı bir biçimde karşılayacak ar/ olanaklarını ortaya koyması, maden ve enerjinin ekonomik açıdan yenilenebilir kaynaklarının mevcut olması GAP Bölgesini çok önemli kılmaktadır. Bölge maden çeşitliliği ve rezervleri açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Ancak, Bölgedeki mevcut kaynaklar yeterince değerlendirilememekte, hammaddelerin işlenerek yatırımlara dönüştürülmesi sağlanılamamaktadır. Bu nedenle Bölgede madencilğe dayalı sanayileşme ve imalat sektörlerinin yaygınlaştırılması geçmemektedir. Bir ülkenin bir bölgenin yaşam düzeyinin kalitesi o yerde bulunan ve yararlı bir şekilde değerlendirile bilinen doğal kaynakların niteliğine, çeşitliliğine bağlı olduğundan bu sektörün günlük yaşantımızda ve ekonomik kalkınmamızdaki rolünün büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. Sektörün öneminden dolayı gereken madencilik kalkınma planlarının en kısa sürede hazırlanıp uygulanmaya konulması gerekir.

GENEL BAKIŞ

Madencilik Sektörü, temel sanayi girdilerine hammadde sağlaması bakımından ülkemizin temel taşı olan sektörlerden biri olup, diğer sektörler için her zaman lokomotif görevi görmüştür.

Maden çeşitliliği ve rezerv açısından oldukça zengin olan ülkemizde önemli miktarda maden ve hammadde kaynağı bulunmaktadır. GAP Bölgesi bu anlamda şanslı ve zengin bir bölgemizdir. Buna rağmen, eldeki mevcut kaynaklardan yeterince yararlanılamamakta, hammaddelerin işlenerek yatırımlara dönüştürülmesine ilgisiz kalınmaktadır. Dünya ülkelerindeki nüfus artışı ve teknolojik gelişmeler beraberinde ekonomide politik pazarlıkları ve krizleri getirmiş, enerji kaynaklarına olan talebin artmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda dünya ülkeleri; daha güvenilir enerji kaynaklarına veya kendi öz kaynaklarına yönelmeleri gerekliliğini ortaya koymuşlardır. Ülkemizde de enerjinin ekonomik açıdan stratejik öneme sahip olması, mümkün olduğu ölçüde yerli kaynaklara yönelme zorunluluğunu gündeme getirmiştir. Çünkü bir ülkenin ulusal gücü yaşam düzeyi o yerde bulunan ve gerektiği şekilde değerlendirilen doğal kaynakların çokluğuna ve niteliğine bağlıdır. Bu bağlamda GAP Bölgesi de sayılan bütün özellikleri taşıdığından, bölgedeki

madencilik sektörünün gelişimini canlandırmak için yeni stratejiler, amaçları, hedefler, politikalar, yasal ve kurumsal düzenlemeler, öncelikler, çözüm önerileri ve sorumlu kuruluşların tespit edilmesi gibi çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Bunlara kısaca değinecek olursak; etütler yoluyla kaynak tespiti, kamu ve özel alan işbirliğinin temini, sektöre sermaye girişinin yönlendirilmesi, bölge ekonomisini ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet edilebilir seviyeye getirmek gibi stratejilerin belirlenmesi sektörü hareketlendirecektir.

Ayrıca Bölgesel Kalkınma için; kaynak geliştirmek ve istihdam sağlamak, maden ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirmek ve potansiyellerini arttırmak gibi amaçlar önem arz etmektedir.

Bunun yanında, maden ve enerji kaynakları etütlerini tamamlamak, bölgede işgücü, sermaye ve işletmelerin verimliliği maksimum düzeye getirmek önemli hedefler arasında yer almalıdır.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için de, projelerin eşgüdüm ilkeleri gözetilerek uygulanmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası pa/ar

oigamzasyanlanni güçlendirmek gibi politikaların uygulanması gerekir

Bu pohtıkalaın güçlendirilmesi için gerekli yasal ve kurumsal düzenlemelerin getirilmesi, siyasi otoritenin madencilik kurumsallaşması yolunda gereken ilgiyi göstermesi, bölgenin enerji planlanmasının yapılması, gerekli yatırım miktarlarının saptanması, özel sektör içm uygulanması düşünülen veya uygulanacak teşviklerin behilenmesi gibi çalışmaktın yapılması gereklidir

Bu çalışmaların ardından, Bölgede >er alan maden kaynaklarının fizibilite raporlarının hazırlanması ve u/un vadeli hedefler içerisinde değerlendirilmesine, Bölgedeki demiryolu nakliyatının gerçekleşmesi içm gerekli altyapı gı isimlerinin kısa surede gerçekleşmesi ve projelerin hazırlanmasına önem verilmelidir

Daha soma çözüm önerilen ve araştırma çalışmalarının yapılması yerli veAcya yabancı bir kuruluşa yapmak ve/veya yaptırmak, teknik elemanlara yetealı eğitimin verilmesi, danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, arz-talep dışkısı goz onunde bulundurularak, arz olanaklarını ortaya koymak, çahşmalıda eşgüdüm sağlamak, ekolojik dengenin sağlanması ve doğanın korunması amacıyla madencilik ve enerji uetımmden tüketimine kadar çeşitli basamaklıda ortaya çıkan ve/veya çıkacak çevre sorunlarını giderici önlenilen saptamak ve/veya almak, yatırım yapılacak sektör içm, bölge insanının belli bir oranda çalıştırılma zorunluluğunun getirilmesi, bölgede veya bölge içi-bölge dışı taşıma maliyetinin, ocak içi üretim maliyetinin çok uzeimde gerçekleşmesi sektörün gelişimini olumsuz etkilememesi içm gerekli önlemlerin alınması zorunluluk gostermektedir

Sonuç olarak, Madencilik Sektörü, genellikle kırsal alanlarda surdutuien bir faaliyettir Gelişmemiş bölgelerde >apılacak madencilik yatırımları, arama döneminde başla>arak bölgeye dinamizm getirecek, yapılan arama çalışmalarının olumlu olması halinde açılacak işletmeler, yem çekim alanlarının çekirdeğini oluşturacaktır Üretilecek ham veya yarı mamul maddeler, yine bu bölgelerde, ilgili sanayiinin kurulmasına katkıda bulunacaktır! Böylece oluşturulan istihdam alanları, kırsal kesimden metropollere olan iç gocun önlemesini sağlayacak, beraberinde sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan hızlı kalkınmayı gerçekleştirecektir

Dünyada yer alan en gelişmiş ülkelere bakıldığında ve bu ülkeler içerisinde yer alan en gelişmiş şehirler, eyaletler, madencilik üretiminin yapıldığı yerleşimlerdir Bu şehirlerde, yol, elektrik, haberleşme gibi alt yapı hizmetleri madencilik gelişmesiyle hız kazanmaktadır

KAYNAKLAR

Ozel.Nedret 2001 GAP Bölgesinin Jeolojisi Maden ve Enerji Kaynakları Şanlıurfa Urfanın Sesi/Ozdal Mat Tes Tic Ltd Şti

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, Iurkıye Maden Kaynakları ve Sorunları Sempozyumu Bildiriler ve Paneller Kitabı 28-30Nisan 1997 Ankara Sayfa 45